

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1899, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9,
i anledning af väckt fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t
beträffande befrielse för fattigvårdsstyrelse i gränskommun
från befattningen med fortskaffande af från grannlanden
hitförpassade arbetsföre, men nödstälde svenske undersåtar.*

Kongl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 stadgar i § 1: att om minderårig eller den, som i följd af ålderdom, kroppslig eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva hvad till livets uppehälle oundgängligen erfordras, befinnes sakna egna medel samt underhåll och vård af annan, då skall nödtorftig fattigvård honom lemnas;

i § 2: att för beviljande af fattigvård i andra fall än dem, hvilka i 1 § omförmålats, fattigvårdssamhälle eger bestämman de grunder, som böra af samhällets fattigvårdsstyrelse iakttagas, ankommande på fattigvårdsstyrelsen att, om sådant bestämmande ej skett, meddela fattigvård i den mån styrelsen pröfvar nödigt;

i § 11: att fattigvårdsbehöfvande har att anmäla sig hos ordföranden i fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle, inom hvilket han vistas; hos kyrkoherden eller annan ledamot i samma styrelse, hos tillsyningsman eller hos annan dertill utsedd person eller hos fattigvårdsföreståndare; kunnande anmälan om behof af fattigvård äfven göras hos polismyndighet

eller dess underlydande betjente, som, der omständigheterna synas påkalla åtgärd af fattigvårdsstyrelsen, densamma derom underrättar;

samt i § 29 mom. 1 och § 30 mom. 1: att fattigvårdssamhälle, som på grund af 1 § lemnar fattigvård åt någon, hvilken inom annat samhälle har hemortsrätt, är berättigadt att därför, äfvensom för begravningskostnad, om sådan erfordrats, erhålla ersättning af det senare samhället, hvilket genom sin fattigvårdsstyrelse eger begära hans hemsändande eller derom sjelf besörja.

Sedan 1871 års lagtima Riksdag på derom af Kongl. Maj:t gjord framställning beslutat att af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag »för fattigvården i allmänhet» finge, förutom hvad enligt allmänna fattigvårdsförordningen utginge såsom ersättning eller understöd af staten, tillika i mån af behof utbetalas godtgörelse för understöd, som antingen af Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller, der detta icke lämpligen kunde ske, af vederbörande fattigvårdsstyrelse lemnades till beredande af nödtorftigt uppehälle under högst fjorton dagars tid åt arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnades å svensk gränsort, hvarest de icke hade sina hemvist, så utfärdade Kongl. Maj:t den 9 juni 1871 kungörelse, hvarigenom fattigvårdsstyrelse å svensk gränsort, hvarest Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke hade sitt säte, förklarades berättigad att för de af sådan styrelse lemnade understöd af här ofvan angifna beskaffenhet undfå godtgörelse af staten, skolande ansökningarna härom ingifvas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande för hvarje år inom januari månads utgång det påföljande året, hvarefter Kongl. Maj:ts befallningshafvande granskar handlingarna samt insänder dessa jemte eget utlåtande till Kongl. Maj:t före den 15 nästföljande mars.

Dessa stadganden föranleda således till olika förfaringssätt, då den hemsände är berättigad till fattigvård efter 1 § i fattigvårdsförordningen och då han såsom arbetsföre icke eger påkalla tillämpning af detta lagrum. Den, som är föremål för obligatorisk fattigvård, skall af myndighet, som å gränsorten emottagit honom, öfverlemnas till dervarande fattigvårdsstyrelse, som det åligger att om den nödstälde taga vård med rättighet att sedermera söka ersättning af det fattigvårdssamhälle, der denne är hemortsberättigad. Den åter, som icke är berättigad till obligatorisk fattigvård, kan, i händelse han aflemnas å ort, der Kongl. Maj:ts befallningshafvande har sitt säte, af nämnda myndighet med hjälp af statsmedel sändas direkt till sin hemort och, om aflemmandet sker å ort, der Kongl. Maj:ts befallnings-

hafvande icke har sitt säte, kan han af underordnad polismyndighet, som mottager honom, hänvisas till dervarande fattigvårdsstyrelse, hvilken eger, då den så pröfvar nödigt, att lemna understöd samt sedermera därför söka godtgörelse af statsmedel.

Vid 1893 års riksdag har Andra Kammaren på grund af väckt motion och med bifall till dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16 för sin del beslutit, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder kunde vidtagas i syfte att i möjligaste mån befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun, der Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke hade sitt säte, från befattningen med fortskaffande af från grannländer hitförpassade arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnades å svensk gränssort, der de icke hade sina hemvist.

Första Kammaren, som jemväl hade att pröfva en inom densamma väckt motion med syfte, att ersättning för understöd enligt kongl. kungörelsen den 9 juni 1871 måtte lemnas månadsvis, fann emellertid, enligt hemställan af tillfälligt utskott i utlåtande n:o 12, hvarken sistnämnda motion eller Andra Kammarens beslut till någon åtgärd föranleda. Första Kammarens utskott hade dervid erinrat, att ehuru inom Eda socken i Vermland och möjligen ock Dals-Eds socken å Dalsland såväl kommunens ekonomiska resurser som dess fattigvårdsstyrelses tid och arbete väl starkt toges i anspråk, hvadan billigt vore, att någon lättnad kunde dem beredas, likväl och då öfriga gränssorter icke kunde sägas vara i minsta mån tryckta af den öfverklagade anordningen, vore något Riksdagens ingripande för densammas ändrande icke af behovet påkalladt, då ju Eda och Dals-Eds socknar hade sig öppet lemnadt att i vanlig väg hos Kongl. Maj:t andraga, hvad de i förevarande afseende kunde för vinnande af önskad lättnad finna skäligt.

Uti en vid innevarande års riksdag inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 29, har herr *J. M. Johansson* i Mellbyn hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas i syfte att befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun från befattningen med fortskaffande af från grannländer hitförpassade nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnas å svensk gränssort, der de icke

hafva sina hemvist»; i hvilken motion fem andra af kammarens ledamöter instämt.

Till stöd för denna framställning har motionären anført följande:

»Till följd af sitt läge vid riksgränsen är Dals-Eds kommun i Elfsborgs län mycket betungad för vård åt nödstälde svenske undersåtar, som af norska myndigheter på grund af kongl. förordningen den 15 februari 1855 dit blifva förpassade. Då norska myndigheter sända nödstälde svenske medborgare till polismyndigheten i Dals-Ed, måste fattigvårdsstyrelsen derstädes ofördröjligen mottaga och inackordera dem i närmaste bygd, och det säger sig sjelft, att ingen gerna vill mottaga och vårda sådana okända, ofta kropps- och sinnessjuka personer för mindre än 1 eller 1½, krona pr dag.

Sedermera får Dals-Eds fattigvårdsstyrelse, för dem, som icke äro berättigade till obligatorisk fattigvård, söka ersättning af statsmedel, och för de öfriga sökes godtgörelse af den kommun, hvarest den behöfvande har hemortsrätt.

Vid tvist om ersättningsbeloppet hafva vederbörande myndigheter ofta tillerkänt Dals-Eds kommun endast 40 à 50 öre pr dag för nödstäldas vård. Härtill komma ränteförluster, enär ersättning af staten, enligt 32 § 1 mom. fattigvårdsförordningen, ej kan erhållas förr än påföljande året, och vid tvist med fattiges hemortskommuner har liqid ej kunnat erhållas på flera år, men Dals-Eds kommun har genast måst betala för inackorderingarna m. m.

Utom dessa direkta förluster — beräknade till omkring 400 kronor årligen — får Dals-Eds fattigvårdsstyrelse vidkännas besvär med ansökningar och korrespondens med många fattigvårdsstyrelser, angående hemortsrätt och ersättning.

Af dessa anledningar har kommunalstämman i Dals-Ed till under-tecknad framställt kommunens önskan om motion till Riksdagen i syfte att vinna rättelse i anförda missförhållande.

Det ligger i sakens natur, att såväl Dals-Eds som öfriga gränskommuner med fullgoda skäl anse sig berättigade att åtnjuta befrielse från denna extra fattigvårdsbörd.

För detta önskemåls vinnande borde utvägar sökas, antingen genom att förskottsvis ställa erforderliga medel till vederbörande Konungens befallningshafvande, för att vid behof genast tillsändas gränsortens polismyndighet, hvilken skulle för dessa medel skaffa inackordering, sjukvård, resebiljett och underhåll under resan till hemorten åt nödstälde svenske undersåtar,

som från utrikes ort blifvit hit förpassade, eller ock kunde möjligen annat lämpligt tillvägagångssätt finnas, så att gränskommuner befrias från nämnda på dem orättvist lagda extra fattigvårdsbestyr.»

Motionen hänvisades till Andra Kammarrens tredje tillfälliga utskott, som i utlåtande n:o 4 (i samlingen n:o 16) yttrade, att utskottet för att kunna bedöma, i hvad mån motionärens framställning egde en mera allmän betydelse, hade från kongl. ecklesiastikdepartementet erhållit en tablå (se bilagan), utvisande de kostnadsbelopp, som, under den tid tablån omfattade, förskjutits af de angifna fattigvårdssamhällena, och inhemtades häraf, att vissa gränskommuner i följd af nuvarande anordning för mottagande och fortskaffande af från grannlanden hemsände, arbetsföre, men nödstälde svenskar vore allt för mycket betungade, dels derutinnan, att de måste för statens räkning förskjuta ganska betydande belopp samt under lång tid vänta på återbetalning af förskotten, och dels derutinnan, att bestyret med de hemsände toge dessa kommuners fattigvårdsstyrelsers tid och arbete i anspråk mer, än skäligt vore.

Då Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade sitt säte å gränsort, der hemsände nödstälde aflemnades, undginge i allmänhet, såsom ofvan vore nämndt, fattigvårdsstyrelsen derstädes att med dem taga befattning, i det Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunde med till buds stående medel ombesörja direkt hemsändande, och det syntes utskottet, som borde å annan gränsort dylik åtgärd kunna vidtagas af dervarande underordnad polisman, derest blott för ändamålet nödiga medel ställes till hans förfogande. Då den hemsände enligt författningarna skulle i första hand mottagas af bemälde tjänsteman, komme det antagligen icke att vålla honom synnerligen mycket större olägenhet att besörja om den nödstälde sändande till hemorten än att föranstalta om hans öfverlemnande till fattigvårdsstyrelsen, och vid sådant förhållande skulle jemväl sistnämnda gränsort, liksom nu skedde, der Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade sitt säte, varda åtminstone i de flesta fall befriad från ett åliggande, som ovedersägligen medförde ej ringa besvär.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemstälde utskottet,

att Andra Kammarren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder kunde vidtagas i syfte att i möjligaste mån befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun, der Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke hade sitt säte, från befattningen med fortskaffande

af från grannländer hitförpassade arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnades å svensk gränsort, der de icke hade sina hemvist.

Sedan berörda hemställan bifallits af Andra Kammaren, har jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen beslutet öfverlemnats till Första Kam-maren, som hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Första Kammarens första tillfälliga utskott finner det nödigt och riktigt, att, såsom sker, något understöd lemnas åt arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnas å svensk gränsort, och anser sådant lämpligast böra å gränsort, der Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej har sitt säte, ske genom vederbörande fattigvårdsstyrelse, hvilken det ju tillkommer att lemna den fattigvård, som i 1 § af nådiga förordningen om fattigvården stadgas. Genom de af motionären anförda skäl finner man, att de hänföra sig till det fall, att obligatorisk fattigvård blifvit lemnad, men ej till det fall, som afses i andra kammarens beslut, eller att understödet lemnats åt arbetsfö person. I sistnämnda fall torde fattigvårdsstyrelsen endast hafva att uträkna och till vederbörande utbetala det belopp, som erfordras för hans resa till hemvistet, att verificera utbetalningen samt att en gång om året genom länsstyrelse söka ersättning för hafda utgifter. Sådant torde icke kunna anses såsom något afsevärdt besvär; och den olägenhet, att kommunen under någon tid måste förskjuta några hundra kronor, skulle enklast kunna undanrödjas, derest Kongl. Maj:t på framställning af fattigvårdsstyrelsen lemnade densamma ett lämpligt förskott. Också lära endast två kommuner funnit sig tryckta af den ifrågavarande anordningen.

I öfverensstämmelse med Första Kammarens år 1893 fattade beslut får alltså utskottet hemställa,

att Första Kam-maren icke måtte biträda Andra Kam-marens beslut.

Stockholm den 27 april 1899.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.

Reservation

af herr *Torelius*.

Bilaga.

Understöd, som på grund af kongl. kungörelsen den 9 juni 1871 lemnats till fattigvårdsstyrelser å svenska gränsorter af anslaget till fattigvården i allmänhet.

	Eda		Dals-Ed		Ödsköld	Helsingborg	Ystad	Strömstad		Landskrona		Arvika socken			
1896	447	65	411	15	—	1,100 ¹⁾	—	17	85	297	—	183	—	238 ²⁾	—
1895	900 ³⁾	—	395	70	—	1,000 ⁴⁾	—	52	60	296	17	182	50	318	80 ⁵⁾
1894	598	15	349	35	—	1,400 ⁶⁾	—	15	20	283	25	182	50	450 ⁷⁾	—
1893	631	—	352	15	—	1,300 ⁸⁾	—	1	50	500 ⁹⁾	—	182	50	900 ¹⁰⁾	—
1892	728	55	427	20	—	1,150 ¹¹⁾	—	29	05	438	25	183	—	350 ¹²⁾	—

- 1) begärt 1,290: 40
- 2) » 238: 14
- 3) » 1,032: 36
- 4) » 1,070: —
- 5) » 348: 80
- 6) » 1,537: 83
- 7) » 488: 49
- 8) » 1,687: 75
- 9) » 508: 25
- 10) » 1,009: 60
- 11) » 1,177: 07
- 12) » 394: 85

Arvika köping:
1894: begärt 512: 76; fått 312: 36
1896: » 604: 48; » 182: —
